

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 286/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tdo/102/2021 z 13. decembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa bez zastúpenia advokátom ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a obhajobu podľa čl. 50 ods. 1, 2 a 3 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie a práv podľa čl. 8, 10 a 11 Všeobecnej deklarácie ľudských práv a podľa čl. 14 ods. 1 a 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením najvyššieho súdu o jeho dovolaní v trestnom procese.

II.

2. Rozsudkom okresného súdu bol sťažovateľ uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi, ktorého sa mal dopustiť tak, že od začiatku roka 2017 až do októbra 2018 si zadovážoval pervitín, ktorý prechovával a následne distribuoval. Za to bol sťažovateľovi po preskúmaní rozsudku okresného súdu na jeho odvolanie a odvolanie prokurátora, no len po zrušení rozsudku okresného súdu v časti uloženého trestu, rozsudkom krajského súdu sťažovateľovi uložený okrem iného trest odňatia slobody na desať rokov.

3. Spáchanie skutku sťažovateľom považoval okresný súd za preukázaný z výpovedí viacerých svedkov, ktorí potvrdili, že sťažovateľ im predával pervitín, z prepisu komunikácie sťažovateľa s viacerými osobami a z toho, že u sťažovateľa boli zaistené veci, ktoré obsahovali stopy pervitínu.

Ako nedôvodnú okresný súd vyhodnotil obhajobu sťažovateľa, ktorá vychádzala z toho, že pri domovej prehliadke sa u neho nenašiel pervitín. Okresný súd považoval za nadbytočné vypočúť viacerých sťažovateľom označených svedkov, keďže okolnosti spáchania skutku boli dostatočne preukázané už vykonanými dôkazmi. Okresný súd považoval za nadbytočné oboznamovať úplné zvukové záznamy telefonického rozhovoru sťažovateľa, keďže sťažovateľ nezdôvodnil, čo má byť takýmto dôkazom preukázané. S týmto posúdením sa na odvolanie sťažovateľa stotožnil krajský súd.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku dovolanie, ktoré najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením odmietol.

5. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (nesprávne právne posúdenie zisteného skutku) najvyšší súd zdôraznil, že je viazaný konečnými skutkovými zisteniami okresného a krajského súdu. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potom možno preskúmať len nesprávne právne posúdenie skutku v skutkovej vete rozhodnutia, no nie samotné skutkové zistenia. Najvyšší súd preto odmietol dovolacie námietky sťažovateľa, ktorými sa domáhal posúdenia kvality a rozsahu vykonaného dokazovania a spôsobu hodnotenia dôkazov. Námietky sťažovateľa o hodnovernosti svedkov boli podľa najvyššieho súdu námietkami proti hodnoteniu dôkazov. Nešlo o námietky, ktorými by sa sťažovateľ domáhal záveru, že skutková veta nezodpovedá znakom skutkovej podstaty trestného činu. Pokiaľ sťažovateľ zdôrazňoval obsah rozporných výpovedí a predostrel vlastný názor k otázke ich hodnotenia, šlo o námietku nesprávneho hodnotenia dôkazov. Najvyšší súd uzavrel, že sťažovateľ vôbec netvrdil, že by skutok nezodpovedal právnej kvalifikácii. Preto jeho námietky nemožno posúdiť podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

6. Najvyšší súd odmietol argumentáciu sťažovateľa vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom). Podľa najvyššieho súdu k porušeniu práva na obhajobu nedošlo, keďže právu obvineného navrhovať dôkazy nezodpovedá povinnosť súdu ich vykonať. Zdôraznil, že aj keď návrhy sťažovateľa na vykonanie dôkazov boli odmietnuté, okresný súd sa s nimi vysporiadal. Rovnako vysvetlil, ako sa vysporiadal s obranou sťažovateľa, či už vo vzťahu k námietkam hodnovernosti svedkov alebo k obrane, že látka, ktorú sťažovateľ svedkom predával, nebol pervitín. Podľa najvyššieho súdu krajský súd primerane reagoval na odvolacie námietky sťažovateľa o správnosti hodnotenia vykonaných dôkazov. Oba súdy sa podľa najvyššieho súdu s návrhmi sťažovateľa na vykonanie dôkazov náležite vysporiadali, keď mu primerane a racionálne zdôvodnili, prečo dôkazy (čítanie celej zaznamenatej telekomunikačnej prevádzky) nevykonali. Samotným odmietnutím vykonať sťažovateľom navrhované dôkazy tak nebolo porušené jeho právo na obhajobu. K námietke týkajúcej sa znaleckého posudku, ktorý mal byť zabezpečený v skoršom štádiu trestného konania, najvyšší súd uviedol, že tento posudok bol vykonaný na hlavnom pojednávaní výsluchom znalca. K námietke média, ktoré podľa sťažovateľa nebolo možné technicky prehrať, najvyšší súd konštatoval, že z rozhodnutí súdov nevyplýva, že by obsah komunikácie vôbec vykonali alebo že by ho bez jeho vykonania ako dôkazu následne hodnotili a zohľadňovali pri rozhodovaní o vine. Najvyšší súd dodal, že odsúdenie sťažovateľa nebolo založené na tomto dôkaze, a preto jeho nevykonaním ani nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu.

7. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (založenie rozhodnutia na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom) najvyšší súd zdôraznil, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Toto ustanovenie nemožno vykladať v rozpore s jeho významom a účelom tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz vôbec nevykonával.

III.

8. Sťažovateľ namieta zloženie senátu najvyššieho súdu rozhodujúceho o jeho dovolaní, keďže jeho člen rozhodoval aj v senáte krajského súdu o jeho sťažnosti proti rozhodnutiu o jeho vzatí do väzby. Sťažovateľ ďalej namieta, že orgány činné v trestnom konaní a ani súd si nesplnili povinnosti zaoberať sa všetkými okolnosťami prípadu, keďže všetky jeho návrhy na dokazovanie boli odmietnuté. Rovnako tak namieta porušenie práva na obhajobu, keďže rozhodnutie o dovolaní je založené na dôkazoch, ktoré súdom neboli vykonané. Zdôrazňuje, že najvyšší súd sa s jeho argumentmi zaoberal len stroho. Konkrétne poukazuje na nevykonanie dôkazov prehraním záznamov a nezabezpečenie znaleckého posudku ešte v prípravnom konaní. Rovnako najvyššiemu súdu vyčíta, že mu nebolo umožnené oboznámiť sa so všetkými záznamami telekomunikačnej prevádzky a obrazovo zvukovými záznamami. Rovnako mu nebol poskytnutý primeraný čas a možnosti na prípravu jeho obhajoby.

IV.

9. Všeobecná deklarácia ľudských práv nebola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. Ide o dokument politickej povahy. Preto porušenie ňou priznaného práva nemôže byť predmetom konania o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 28/96, II. ÚS 18/97, IV. ÚS 197/07, IV. ÚS 326/09, II. ÚS 52/2017). Nemožno dospieť k záveru, že by uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základných práv na súdnu ochranu a obhajobu, práva na spravodlivé súdne konanie či práv sťažovateľa podľa Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Ústavná sťažnosť je preto zjavne neopodstatnená a z tohto dôvodu bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

10. Ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (IV. ÚS 27/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva.

11. Najvyšší súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia vyjadril ku každému dovolaciemu dôvodu uplatneného sťažovateľom a podrobne odôvodnil nesplnenie dovolacích dôvodov. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (IV. ÚS 226/2012). Nielen

z argumentácie sťažovateľa, ale ani zo samotného uznesenia najvyššieho súdu neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by naznačovali jeho svojvoľný postup pri vymedzení prípustnosti dôvodov dovolania.

12. Sťažovateľ porušenie práva na obhajobu vyvodil z odmietnutia vykonania dôkazov, ktoré mali byť v jeho prospech. Uvedené námietky sú zopakovaním dovolania a najvyšší súd k nim uviedol, že pri dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je viazaný skutkovými zisteniami, ku ktorým dospeli nižšie súdy. Preto najvyšší súd odmietol dovolacie námietky sťažovateľa, ktorými sa domáhal posúdenia kvality a rozsahu vykonaného dokazovania a spôsobu jeho hodnotenia. Takýto záver najvyššieho súdu nevybočuje zo zákonného rámca dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Proces vykonávania a hodnotenia dôkazov je procesnou činnosťou, ktorá nemá priamy súvis s aplikáciou hmotnoprávnych ustanovení Trestného zákona pri právnom posúdení zistených skutkov.

13. Najvyšší súd zároveň poukázal na to, že námietky sťažovateľa sa týkali výlučne rozhodnutia okresného súdu, ktoré už bolo preskúmané v odvolacom konaní. Okresný súd návrhy sťažovateľa na vykonanie dôkazov síce odmietol, no zákonom predpokladaným spôsobom sa s nimi vysporiadal. Treba dodať, že okresný súd v priebehu hlavného pojednávania sprístupnil sťažovateľovi všetky dôkazy. Rovnako krajský súd primerane reagoval na odvolacie námietky sťažovateľa vrátane správnosti hodnotenia vykonaných dôkazov. Oba súdy sa podľa najvyššieho súdu s návrhmi obvineného na vykonanie dôkazov náležite vysporiadali, a preto samotným odmietnutím vykonať ním navrhovanú skupinu dôkazov nemohlo byť porušené jeho právo na obhajobu. Takýto záver najvyššieho súdu nevybočuje zo zákonného rámca dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

14. Najvyšší súd sa dostatočne presvedčivo vyjadril aj k ďalším námietkam. K námietke týkajúcej sa znaleckého posudku, ktorý mal byť zabezpečený v skoršom štádiu trestného konania, najvyšší súd uviedol, že tento posudok bol vykonaný na hlavnom pojednávaní výsluchom znalca. K námietke média, ktoré podľa sťažovateľa nebolo možné technicky prehrať, najvyšší súd konštatoval, že z rozhodnutí súdov nevyplýva, že by obsah komunikácie vôbec vykonali alebo že by ho bez jeho vykonania ako dôkazu následne hodnotili a zohľadňovali pri rozhodovaní o vine sťažovateľa. Je zrejmé, že odsúdenie sťažovateľa nebolo založené na nevykonanom dôkaze. To vylučuje porušenie práva sťažovateľa na obhajobu.

15. Námietky sťažovateľa voči napadnutému uzneseniu, ktoré neduplikujú jeho dovolanie, sa týkajú absencie prihliadnutia na všetky dovolacie námietky, založenia rozhodnutia o dovolaní na nevykonaných dôkazoch, obmedzeného odôvodnenia a neprimerane krátkeho času na prípravu obhajoby. Ani jedna z uvedených sťažnostných námietok nie je spôsobilá vyvolať pochybnosti o zásahu do ústavou garantovaných práv sťažovateľa. Odôvodnenie namietaného uznesenia sa na niektorých miestach, čo sa týka konkrétneho použitia všeobecných zásad plynúcich zo zákonnej úpravy a judikatúry, môže javiť ako strohé, z ústavnoprávneho hľadiska je však udržateľné. Najvyšší súd sa venoval všetkým podstatným tvrdeniam sťažovateľa, pričom sa venoval aj otázke nevykonania jednotlivých dôkazov. Z ústavnej sťažnosti jasne neplynie, ktorý konkrétny nevykonaný dôkaz bol pre najvyšší súd podstatný pre jeho rozhodnutie. Najvyšší súd sťažovateľovi odpovedal primárne na otázku, prečo okresný súd niektoré

sťažovateľom navrhované dôkazy odmietol vykonať a aký procesný postup pri nevykonaní dôkazu dodržal.

16. Samostatnou námietkou je otázka zloženia senátu najvyššieho súdu rozhodujúceho o dovolaní sťažovateľa. Jeden zo sudcov senátu najvyššieho súdu bol skôr v senáte krajského súdu, ktorý rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o jeho vzatí do väzby. Pre posúdenie tejto námietky je potrebné rozlíšiť predmet posudzovania oboch senátov. Pri rozhodovaní o sťažnosti rozhodoval senát o tom, či rozhodnutie okresného súdu o vzatí do väzby bolo správne, teda či bolo dôvodné vznesenie obvinenia a bola obava z pokračovania v trestnej činnosti. V rámci rozhodovania o väzbe okresný súd nehodnotil dôkazy z hľadiska viny sťažovateľa, ale z pohľadu podozrenia zo spáchania trestnej činnosti. Na strane druhej dovolací senát skúmal zákonnosť výrokov rozsudku krajského súdu a postup okresného a krajského súdu, ktorý predchádzal rozhodnutiu o vine a treste sťažovateľa z pohľadu zákonom ustanovených dovolacích dôvodov.

17. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva skutočnosť, že sudca rozhodoval o väzbe, ho nevyučuje z rozhodovania v súdnom konaní alebo o opravných prostriedkoch, keďže podozrenie a formálny záver o vine nemožno hodnotiť rovnako (Jasiński proti Poľsku, rozsudok z 20. 12. 2005, sťažnosť č. 30865/96, bod 55). Relevantné je, v akej miere sudca posúdil okolnosti prípadu a zodpovednosť sťažovateľa, keď nariadil jeho vzatie do väzby. Ak sudca považoval pri rozhodovaní o väzbe obvineného za vinného, nešlo len o podozrenie, a preto ďalšia účasť sudcu zakladá porušenie čl. 6 dohovoru (Romenskiy proti Rusku, rozsudok z 13. 6. 2013, sťažnosť č. 22875/02). Vo veci je tak nutné odlíšiť posudzovanie podozrenia a viny sťažovateľa. Pri uznesení o väzbe nemožno badať, že by senát krajského súdu považoval sťažovateľa za vinného, keďže sám rozlišuje medzi podozrením a vinou. Zároveň je nutné uviesť, že v oboch prípadoch sudca rozhodoval o opravných prostriedkoch a v senáte, pričom medzi oboma rozhodnutiami je odstup niekoľkých rokov. Tieto skutočnosti rozptyľujú obavu o zaujatosti sudcu, ktorý rozhodoval o dovolaní sťažovateľa, a preto nemožno dospieť k záveru o jeho možnej zaujatosti, z ktorej by bolo možné vyvodiť porušenie ústavných práv sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu